

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie
voor Financiën van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Langbroek, 2 maart 2020

Betreft: Tegenhouden Implementatie registratie uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere juridische entiteiten (UBO register).

Geachte dames en heren,

De invoering van het UBO-register laat voorlopig op zich wachten. De implementatiewet ligt momenteel bij u, bij de Eerste Kamer. U heeft een lijst met vragen ingediend en overweegt de Kamer te verzoeken een voorlichtingsaanvraag bij de Raad van State in te dienen.

FBNed | Familiebedrijven Nederland is dankbaar voor uw terughoudendheid. Wij begrijpen de lastige positie waar u in zit en de druk om deze wet toch aan te nemen. Wij verzoeken u met klém om standvastig te blijven en deze wet niet aan te nemen. In deze brief informeren wij u over onze grote zorgen over het UBO register. Als bijlage sturen wij u onze overwegingen, nadere informatie over het belang van familiebedrijven, een aantal kritische reacties over het UBO register en omschrijven we een aantal concrete zorgen.

FBNed | Familiebedrijven Nederland

FBNed is de vereniging voor Nederlandse familiebedrijven en ondernemende families. Onze leden zijn gezamenlijk goed voor ruim 235.000 banen en dragen voor € 58 miljard bij aan het BNP. Ruim 60% van onze leden zijn familiebedrijven die al minimaal drie generaties bestaan.

Wij steunen het beoogde doel

Het doel van het register is het voorkomen van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering. Wij onderschrijven dit doel. Wij willen ook dat het UBO-register een adequaat middel is, maar zonder dat er sprake is van onwenselijke en onbedoelde gevolgen voor de vele eigenaren van familiebedrijven die te goeder trouw ondernemen en vaak hun gehele vermogen in een onderneming hebben vastzitten.

Eigenaren van familiebedrijven worden oneerlijk en onevenredig getroffen

Familiebedrijven zijn dankbaar dat ze in Nederland kunnen en mogen ondernemen. Dat in Nederland privacy hoog in het vaandel staat is een belangrijke randvoorwaarde. Wij willen graag blijven ondernemen en zo bijdragen aan ons land, wij zijn ook voor een effectieve fraudebestrijding maar dat mag niet ten koste gaan van een te grote inbreuk op de privacy van de vele eigenaren van familiebedrijven.

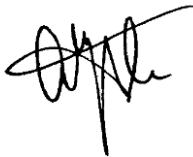
De invoering van het UBO-register is al lange tijd zeer omstreden, omdat opname in het register van mensen met een economisch belang groter dan 25% in een rechtspersoon hun privacy ernstig schendt en gevaren met zich meebrengt. De impact van het UBO-register is een groot onderwerp van discussie, echter heeft er geen enkele proportionaliteitstoetsing plaatsgevonden en enige toetsing aan het subsidiariteitsprincipe is evenmin terug te vinden in de toelichting van de wetgever.

Het huidige wetsvoorstel is veel te ver doorgeschoten, is een te grote schending van de privacy en treft een grote groep goede burgers. Dat kan niet de bedoeling zijn.

Verzoek

Wij verzoeken u het wetsvoorstel niet aan te nemen. Het is te gevaarlijk en niet legitiem. Wij zijn van mening dat Nederland met de Europese commissie en het Europees Parlement in gesprek moet gaan om te zorgen dat er aanvullende of nieuwe richtlijnen komen die de privacy schending van natuurlijke personen die UBO zijn ongedaan maken. Hangende de gesprekken met Europa is het wenselijk om het wetsvoorstel aan te houden of in te trekken om in een later stadium met een nieuw wetsvoorstel te komen dat het beoogde doel dient, proportioneel is, bescherming biedt tegen buitenlandse aanvragen die om meer informatie vragen dan in Nederland en de privacy van burgers die UBO zijn voldoende waarborgt.

Hoogachtend,

Albert Jan Thomassen directeur FBNed | Familiebedrijven Nederland

Bijlage

Overwegingen bij het UBO-register

- Een openbaar UBO-register maakt een te grote inbreuk op de privacy, creëert onaanvaardbare veiligheidsrisico's en zal het beoogde doel, te weten fraude- en criminaliteitsbestrijding, niet realiseren. Een standpunt dat wordt gedeeld door de Belastingdienst, gezien haar uitspraak naar aanleiding van de uitvoeringstoets. Ook de Europese Data Protection Supervisor heeft zich in soortgelijke zin uitgesproken.
- Het verbaast ons ten zeerste dat de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) geen opmerkingen heeft op het wetsvoorstel terwijl het juist haar taak is te letten op privacyschendingen. In haar reactie op het wetsvoorstel inzake het Centraal Aandeelhouders Register signaleert zij wel onevenredige schendingen van de privacy van natuurlijke personen. Waarom niet bij het UBO-register?
- Burgers die uiteindelijk belanghebbenden zijn in een vennootschap worden achtergesteld ten opzichte van burgers die spaargeld hebben. Waarom moet het UBO-belang wel openbaar zijn maar de spaarrekening niet? Met dit wetsvoorstel worden aandeelhouders vogelvrije burgers wiens grondrechten worden aangetast.
- Het wetsvoorstel gaat voorbij aan de huidige trend dat er meer bescherming nodig is tegen de inbreuk op privacy, bijvoorbeeld door techgiganten. Voor ondernemende en hardwerkende families met een bedrijf gebeurt met dit wetsvoorstel het tegenovergestelde: privégegevens komen op straat te liggen.
- Waarom is er niet uitgegaan van de drempel van 25% als enig criterium. Daarboven is het niet nodig om nog een indeling in schijven te maken. Iemand is UBO of niet. Een UBO met 50% is niet meer UBO dan een UBO met bijvoorbeeld 30%.
- De UBO in het Nederlandse register mag dan nog enigszins beschermd zijn doordat alleen de "beperkte set" gegevens openbaar is maar het wetsvoorstel zegt niets over de bescherming tegen UBO aanvragen uit andere lidstaten. In Europees of internationaal perspectief zal het dan niet werken.
- Het is onduidelijk hoe de commerciële ontsluiting van grote sets UBO-informatie via de Kamer van Koophandel voorkomen wordt.
- De mogelijkheid tot afscherming van gegevens bij risico op fraude, ontvoering, chantage, geweld of intimidatie is gelimiteerd tot personen die de overheid op grond van de Politiewet 2012 beveiligt. Hiermee wordt de volledig verkeerde en niet onderbouwde conclusie getrokken dat iedereen die (nog) geen beveiliging geniet van de politie geen risico loopt op bovengenoemde zaken. Het publiek belang wordt misschien gediend maar schaadt in ernstige mate het privébelang. Het cruciale punt is juist dat vanwege de publicatie van de gegevens van de UBO in het register er een onevenredig risico voor de UBO kan ontstaan. Het is op deze manier wachten tot er slachtoffers vallen dankzij de invoering van het UBO-register.

Belang van familiebedrijven

Familiebedrijven zijn de meest duurzame ondernemingsvorm en handelen met een lange termijn visie, zij zijn risicobewust en bovengemiddeld effectief in hun innovaties. Samen zorgen de ruim 270.000 familiebedrijven in Nederland van zo'n 30% van de binnenlandse werkgelegenheid. Familiebedrijven zijn de hoeksteen van de economische samenleving en zijn cruciaal voor innovatie, groei en werkgelegenheid (CBS, Familiebedrijven in Nederland, april 2017)

De families achter die bedrijven opereren over het algemeen op de achtergrond omdat zij het bedrijfsbelang en daarmee continuïteit vooropstellen. Zij nemen verantwoordelijkheid voor hun onderneming en de werkgelegenheid. Het familiekapitaal zit voor het grootste deel vast in de onderneming. Als geen ander weten deze families dat hun persoonlijke reputatie onlosmakelijk verbonden is met het bedrijf. Onjuist handelen raakt hen direct.

In familiebedrijven zitten eigenaren en bedrijf meestal op één lijn om de continuïteit van het familiebedrijf te borgen en goed te kunnen ondernemen. Door invoering van het UBO-register, op de manier zoals voorgesteld, komt dit gemeenschappelijk belang in gevaar. Een openbaar UBO-register is een te grote inbreuk op de privacy en gaat veel te ver.

Reactie Belastingdienst

Het feit dat er serieuze vraagtekens gezet kunnen worden bij de doelmatigheid van het UBO-register maakt de privacy schendingen die het register met zich meebrengt des te schrijnender. De Belastingdienst was in de uitvoeringstoets bij het wetsvoorstel kritisch over de effectiviteit van een UBO-register. Volgens de Belastingdienst is het voorstel onder andere fraudegevoelig. Kwaadwillenden worden geprikkeld om onjuiste of onvolledige informatie te verstrekken. Hierop handhaven zal in de praktijk vrijwel onmogelijk blijken. Het is lastig om relevante informatie uit het buitenland te verkrijgen en om door te dringen in bewust opgezette misleidende constructies.

Reactie European Data Protection Supervisor

De European Data Protection Supervisor (EDPS) zich in hun reactie op de vierde anti-witwasrichtlijn op 2 februari 2017 bijzonder kritisch geuit over de doorgeslagen transparantie.

Zij benoemen onder andere het gebrek aan proportionaliteit: *‘Last, and most importantly, the amendments significantly broaden access to beneficial ownership information by both competent authorities and the public, as a policy tool to facilitate and optimise enforcement of tax obligations. We see, in the way such solution is implemented, a lack of proportionality, with significant and unnecessary risks for the individual rights to privacy and data protection.’*

Bovendien, gaat Nederland, ondanks dat zij zich profileert als koploper van de bescherming van de privacy, verder dan de richtlijn ons verplicht.

Reactie De Brauw Blackstone Westbroek

In opdracht van VNO-NCW en MKB Nederland heeft De Brauw Blackstone Westbroek onderzoek gedaan naar de verenigbaarheid van het wetsvoorstel met de fundamentele rechten op privacy en de bescherming van persoonsgegevens van uiteindelijk gerechtigden. De conclusie is dat er sterke aanwijzingen zijn dat de vierde anti-witwasrichtlijn (laat staan de vijfde) op onrechtmatige wijze inbreuk maakt op deze fundamentele rechten. Het wetsvoorstel breidt zelfs de aard en omvang van dataregistratie uit. Het is daarom waarschijnlijk dat het wetsvoorstel een onevenredige inbreuk vormt op de grondrechten van uiteindelijk gerechtigden.

Onze zorgen

Openheid naar instellingen als de belastingdienst en partijen met een wettelijk geregeld en controleerbaar legitiem belang vinden wij begrijpelijk en hier willen wij ook aan meewerken. Waar onze zorg zit is dat iedereen (letterlijk iedereen) toegang krijgt tot privacygegevens zonder dat de identiteit van de opvrager bekend is bij de UBO's. Daar zijn wij op tegen.

Wij signaleren een aantal concrete problemen en ongewenste effecten bij de invoering van een openbaar UBO-register.

Aantasting persoonlijke levenssfeer en toename risico's

Mensen en partijen zonder een legitiem belang hoeven persoonlijke gegevens helemaal niet in te zien. Het gaat hen niets aan 'hoeveel iemand waard is', wat de achternaam is en in welke stad of dorp iemand woont. Voor inbrekers, chanteurs, criminelen en commerciële partijen is dit natuurlijk erg nuttige informatie. Nederlanders hebben recht op privacy, ook over hun bezittingen. Niet voor niets hebben organisaties als Facebook en Google zich te houden aan strenge regels.

Een populair tegenargument dat een UBO 'toch niks te verbergen heeft' is onzin. Een citaat van Edward Snowden is hier heel toepasselijk '*Privacy niet belangrijk vinden omdat je niets te verbergen hebt, is hetzelfde als niet geven om vrijheid van meningsuiting omdat je niets te zeggen hebt*'.

Verstoorde relaties en verkeerd inzicht

Bij een familiebedrijf wordt eigendom en zeggenschap vaak gescheiden middels een STAK. Afhankelijk van de definitie van 'de UBO' bestaat het risico dat iemand die geen enkele zeggenschap binnen het bedrijf heeft en gewoon anoniem een leven leidt nu in een volledig openbaar toegankelijk register komt te staan. Dit is enorm onwenselijk en een grove schending van haar of zijn privacy.

Concurrentienadeel

Nederland gaat in dit concept wetsvoorstel verder dan de richtlijn voorschrijft. Hierdoor kunnen concurrenten meer informatie zien over Nederlandse familiebedrijven dan andersom. Bovendien lijkt Nederland als een van de eerste lidstaten het register te gaan invoeren en een land als Zwitserland heeft als niet EU-lidstaat überhaupt geen UBO-register.

Overigens krijgen buitenlandse entiteiten met een vestiging in Nederland een vrijstelling van de verplichting hun UBO-informatie te registreren. Dit is weliswaar terecht, omdat er anders ook overlap zou ontstaan met UBO-registers in andere EU-landen, maar op het moment dat Nederland het UBO-register gaat invoeren is er dus, al dan niet tijdelijk, een ongelijk speelveld.